

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat
Aan de Minister voor Klimaat en Energie

**Directie Europese en
Internationale Zaken**

Auteur

TER BESLISSING

Datum

3 april 2023

Kenmerk

DEIZ / 26824838

nota

BNC-fiche Net Zero Industry Act

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

- De Europese Commissie heeft op 16 maart 2023 de Net Zero Industry Act (hierna: NZIA) gepresenteerd.
- EZK is het eerstverantwoordelijke ministerie en is penvoerder van het BNC-fiche. Op 12 april bespreekt het interdepartementaal BNC-overleg het fiche. Op 19 april bespreekt de CoCo het fiche. Het BNC-fiche ligt ter akkoord voor bij de ministerraad op 21 april, waarna BZ het fiche doorzendt naar de Tweede Kamer.

Geadviseerd besluit

- U (MEZK) kunt kennisnemen van de nota en akkoord gaan met bijgevoegde versie van het BNC-fiche van de NZIA.
- U (MKE) kunt kennisnemen van de nota en akkoord gaan met bijgevoegde versie van het BNC-fiche van de NZIA.

Kernpunten

- De NZIA heeft als doel om productiecapaciteit van strategische en groene (netto-nul) technologieën in Europa te behouden als antwoord op geopolitieke ontwikkelingen zoals de *Inflation Reduction Act* (hierna: IRA) en hoge energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne.
- De Europese Commissie wil dit doel halen door het:
 - Vereenvoudigen van vergunningverlening door:
 - Versnellen van vergunningtermijnen voor netto-nul technologieën;
 - Instellen van een *one-stop-shop* voor vergunningverlening;
 - Mogelijk maken om strategische netto-nul projecten aan te wijzen als overstijgend publiek belang;

- Instellen van een CO₂-doel met CCS;
- Introduceren van duurzaamheids- en weerbaarheidscriteria voor netto-nul technologieën bij openbare aanbestedingen of veilingen;
- Stimuleren van werkgelegenheid door het opzetten van *Net Zero Academies*;
- Oprichten van netto-nul proeftuinen (*regulatory sandboxes*) om innovaties van netto-nul technologieën die zich in lager volwassenheidsniveau bevinden verder te ontwikkelen.
- Het BNC-fiche stelt dat het kabinet positief is over delen van de NZIA, maar zorgen heeft over de juridische basis van de verordening en alleen in beginsel positief over de proportionaliteit van de voorstellen.
 - Er zijn zorgen over de juridische basis van de verordening. De bevoegdheid is met artikel 114 (werking interne markt) relatief beperkt onderbouwd, omdat de verordening mogelijk ook ingrijpt op ruimtelijke ordening. Hiervoor had het kabinet graag een aanvullende grondslag in artikel 192, tweede lid gezien.
 - De verordening is in beginsel proportioneel, met de kanttekeningen van de potentieel grote impact op het Nederlandse vergunningstelsel (inpassing in Nederlandse situatie moeilijk).
- Verder stelt het BNC-fiche dat we:
 - De scope van strategische netto-nul technologieën wordt uitgebreid;
 - De Europese Commissie versneld een impact assessment uitvoert;
 - Netto-nul projecten dezelfde uitzonderingen krijgen o.g.v. vergunningverlening als hernieuwbare energieprojecten onder de REDIII;
 - De criteria uit de NZIA duidelijker worden geformuleerd voor aanbestedingen en veilingen om te voorkomen dat er tegenstrijdigheden met andere bestaande wet- en regelgeving ontstaan.
 - Er integraliteit gezocht wordt in zowel wet- en regelgeving als bij het definiëren van 'overstijgend publiek belang' van verschillende Europese voorstellen.
 - Tot slot worden bij de bevoegdheid van het voorstel belangrijke aandachtspunten opgemerkt. Bepaalde artikelen, zoals de one stop shop en *skills academies*, zouden een andere grondslag moeten hebben, zodat er nationaal meer ruimte is om de voorstellen te implementeren. De NZIA is gebaseerd op Artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Terwijl voor artikelen 4 tot en met 13 (waaronder de one-stop-shop valt) beter kunnen vallen onder de grondslag gebaseerd op Artikel 192 VWEU (ruimtelijke ordening)
- Interdepartementaal is er discussie geweest over 1) het productiedoel en de consequenties en 2) juridische grondslag van een *One-stop-shop* en *Overstijgend Publiek Belang*. In de toelichting wordt nader ingegaan op deze specifieke onderwerpen en de ambtelijke overeenkomsten.

- Met het BNC-fiche is het deel van de motie van het Lid Amhaouch over betrekken van provincies en stakeholders afgedaan¹.

Toelichting

Het BNC-fiche noemt de volgende aandachtspunten bij de voorgestelde wetgeving:

- De Europese Commissie heeft criteria opgesteld waaraan netto-nul technologieën moeten voldoen. Hiertoe is de Europese Commissie met een lijst met technologieën gekomen. Het kabinet ziet graag dat de scope wordt uitgebreid met CCU als strategische netto-nul technologie en de toevoeging van chemische recycling en biobased feedstock. Het kabinet acht deze verbreding nodig aangezien deze technologieën grote potentie hebben in Nederland, verduurzaming teweeg brengen en voldoen aan de door de Europese Commissie gestelde criteria.
- De verwachting is dat andere lidstaten ook voor een scope uitbreiding pleiten. De afweging van het kabinet is hierin dat de aangedragen technologie wordt getoetst op de criteria gesteld door de Europese Commissie (1. Bijdrage aan decarboniseren; 2. Technologie van volwassenheidsniveau 8 of hoger; 3. Bijdragen aan strategische autonomie) en dat deze bijdraagt aan verduurzaming en circulariteit.
- Er is nog geen impact assessment uitgevoerd door de Europese Commissie. Het kabinet merkt op dat een dergelijke assessment essentieel is om tot een goede beoordeling te komen. Hiertoe roept het kabinet de Europese Commissie op om deze versneld aan te leveren ten behoeve van een gedegen beoordeling en de volgende fase van het traject van de NZIA.
- De aanpak van zowel het benoemen van technologieën als van overstijgend publiek belang in de NZIA zou moeten lijken op de aanpak van REDIII. In deze aanpak kunnen energie-opwekprojecten ook aangemerkt worden als projecten met een overstijgend publiek belang. Om de projecten die onder REDIII vallen mogelijk te maken, heb je productiecapaciteit nodig die de Europese Commissie wil bevorderen met de NZIA. Het kabinet acht het dan logisch dat voor beide stukken wetgeving dezelfde uitzonderingen gelden.
- De NZIA stelt criteria voor aanbestedingen en veilingen om bij te dragen aan een groter en diverser aanbod. Het is nog onduidelijk hoe dit moet bijdragen aan het doel van het voorstel.
- Er kunnen mogelijk botsingen in belangen ontstaan tussen projecten die als 'overriding public interest' kunnen worden aangemerkt en doelstellingen die verankerd zijn in andere Europese wet- en regelgeving. Het kabinet zal pleiten voor een integrale benadering.

Krachtenveld

De meeste lidstaten steunen de NZIA. Meerdere lidstaten zetten, net zoals Nederland, in op een verbreding van de scope.

¹ Motie 21501-20 nr. 1941. Daarnaast vraagt de motie te onderzoeken welke maatregelen uit het Green Deal Industrial Plan getroffen bedrijven kunnen helpen, dit nemen we mee in het proces rond de voorjaarsnota.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Kenmerk
DEIZ / 26824838

Interdepartementale discussie

Interdepartementaal is er gedurende de afstemming van het BNC-fiche discussie geweest over de insteek van de NZIA. [REDACTED]

[REDACTED] Hieronder staat per onderwerp aangegeven wat de knelpunten zijn.

[REDACTED] De zorgen
uiten zich in 2 specifieke punten:

[REDACTED]

[REDACTED] De NZIA beoogt via het governance platform partnerschappen met derde landen op te zetten om aanvoer van netto-nul technologie te diversifiëren. Verder wordt opgemerkt dat het versterken van partnerschappen en handelsbeleid in het Green Deal Industrial Plan wel degelijk als onderdeel van de bredere strategie ter versterking van het Europees concurrentievermogen worden benoemd.

Volgens de gepubliceerde needs assessment van de Europese Commissie zouden de kosten om het NZIA productiedoel van 40% te halen rond de 16-18 mld euro liggen voor de periode 2023-2030. Vanuit de Commissie kan er 8 mld beschikbaar worden gemaakt, wat inhoudt dat er 10 mld aan extra financiële middelen nodig is. [REDACTED]

Ten behoeve van de NZIA is er door de Europese Commissie een needs assessment uitgevoerd. Volgens deze needs assessment is er EU breed en overkoepelend gemiddeld genomen voor 5 technologieën (wind, zon, warmtepompen, batterijen en elektrolyzers) een aandeel van ongeveer 40% productiecapaciteit aanwezig. Dit kan doordat het huidige aandeel van de productie van netto-nul technologieën in de EU ten opzichte van de Europese vraag voor bijvoorbeeld wind 85% is en voor zon 3% is.

[REDACTED]

- Als de EU niets doet, verliest de EU-aandeel in groene technologieën. Dit is niet wenselijk.
- Het kabinet acht het van belang dat er wordt ingezet op technologieën waar de EU een comparatief voordeel in kan halen. Daarom is het kabinet voorstander van een EU-breed, overkoepelend en indicatief doel dat

uitgaat van een gemiddelde productie van strategische technologieën in de EU. Voor de technologieën waar de EU dit voordeel niet heeft of kan behalen zet het kabinet versterkt in op een divers pakket aan maatregelen die risicovolle afhankelijkheden kunnen verminderen, zoals diversificatie en het EU handelsinstrumentarium.

- Hierdoor is er ruimte voor het kabinet om uit te bouwen op Nederlandse groeimarkten en comparatief voordeel van de EU te gebruiken de aanpak om ongewenste afhankelijkheden te verminderen uit te breiden door te diversifiëren en/of het handelsinstrumentarium toe te passen. Ook wordt er op deze manier flexibiliteit behouden, zodat de transitie niet onnodig duur worden gemaakt.

One-stop-shop

[Redacted text block]

Immers, de termijnen in Nederland zijn al korter dan de meeste voorstellen in de NZIA. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en de Rijks en provinciale coördinatie-regelingen vertonen gelijkenissen met de voorstellen voor een one-stopshop.

Aangezien de verordening ingrijpt op ruimtelijke ordening, bodembestemming en/of kwalitatief waterbeheer wordt gesteld dat er een aanvullende grondslag (artikel 192, tweede lid) nodig is. Dit zou ook de gewenste ruimte bieden voor inpassing in nationale wetgeving.

Overstijgend publiek belang

[Redacted text block]

- In de REDIII is de notie van overstijgend publiek belang opgenomen.

Bevoegdheid en proportionaliteit

Kenmerk
DEIZ / 26824838

[Redacted text block]

Krachtenveld lidstaten

Algemeen

- [Redacted text]

Scope en vergunningen

- [Redacted text] pleiten voor scopeuitbreiding.
- [Redacted text] zijn voorstander om nucleaire technologie als een strategische netto-nul technologie te definiëren.
- [Redacted text] zijn tegen.
- [Redacted text] voor biotechnologie.

- [REDACTED] pleiten voor uitbreiding naar de gehele waardeketen van netto-nul technologieën.
- [REDACTED] willen op termijn een herijking van technologieën.
- [REDACTED] vrezen voor een stijging van administratieve lasten als gevolg van de voorgestelde vergunningverlening.
- [REDACTED] is geïnteresseerd in de discussie omtrent biobased en de Nederlandse inbreng op dit onderwerp. [REDACTED] wil aangehaakt blijven.
- [REDACTED] ziet de vergunningen van de NZIA niet werken in hun nationale context.